

Edel Saunte: Dette lovforslag, der nu er til behandling for tredje gang her i tinget, har en lang historie bag sig. I slutningen af 1930'erne rejste der sig en diskussion om, hvorvidt mælkepriserne var rimelige, en diskussion, som man næsten kan sammenligne med den, der i de senere år har været ført om, hvorvidt afstanden mellem den pris, producenten opnåede, og den pris, forbrugeren skulle betale for grønsager, kød og mange andre landbrugsprodukter, var rimelig eller ej. Som en følge af denne diskussion nedsattes der i 1939 en kommission til at behandle spørgsmålet om muligheden af at gennemføre en ordning, der kunne mindske afstanden mellem producentprisen og forbrugerprisen. Denne kommission afgav i 1940 en enstemmig betænkning, en enstemmighed, der dog var af den særlige karakter, at 3 af kommissionens medlemmer dagen før betænkningens afgivelse nedlagde deres mandater, fordi de ikke ville afgive en særbetænkning og heller ikke ville underskrive betænkningen, således som den var formet.

Når der i 1940 blev gennemført en mælkelov i rigsdagen, var dette altså ikke et resultat af krigstilstanden, men et resultat af forhandlinger, som længe havde stået på, og ret dybtgående undersøgelser, som havde været foretaget i den kommission, der havde arbejdet med sagen i 1 år, inden mælkeloven af 1940 blev vedtaget. Denne mælkelov gælder den dag i dag, men spørgsmålet om dens afskaffelse blev rejst i 1948, da venstre her i folketinget fremsatte et forslag om afskaffelse af loven af 1940. Dette medførte en række forhandlinger og endvidere, at en ny mælkekommission blev nedsat, mælkekommissionen af 1949. Denne kommission beskæftigede sig med problemet mælk og handelen med mælk i 5 år, hvorefter vi fik et forslag forelagt her i folketinget, første gang i 1955-56, anden gang i 1956-57 og endelig nu igen i dette folketingsår. Alle forslagene har været så godt som enslydende og har i det store og hele været i overensstemmelse med kommissionens flertalsbetænkning. I denne anden mælkekommission opnåedes ikke enighed om indstillingen, betænkningen blev afgivet med én indstilling fra et flertal på 26 medlemmer og med en anden indstilling fra et mindretal på 9 medlemmer. Disse

9 medlemmer havde imidlertid ikke samme mening; der var 4 forskellige opfattelser inden for disse 9 medlemmer.

Jeg vil følgelig gerne fastslå, at loven af 1940 ikke var foranlediget af en panikstemning, men at den var resultatet af en velovervejet udvikling — en udvikling, som ganske vist blev afbrudt af krigen og derved fremskyndede et lovforslag — og at ideerne i lovforslaget i virkeligheden var de ideer, som lå til grund for betænkningen af 1940, nemlig ønsket om at opnå en rationalisering og centralisering af mælkehandelen, en bestræbelse for at komme væk fra de mange vildskud, man kendte fra årene omkring 1924 op til 1939, og et forsøg på at gennemføre en ordning, der kunne skaffe forbrugerne en bedre, en sundere og en billigere mælk.

Det lovforslag, som blev foreslået af kommissionen af 1949, bygger i virkeligheden stort set på de samme principper, nemlig ønsket om en centralisering af mælkehandelen, således som det hidtil havde været tilfældet, og om en prisnedsættelse specielt fremkaldt gennem en nedsættelse af omkostningerne fra det tidspunkt, producenterne afleverer mælken, og til det tidspunkt, forbrugerne får den.

Vi så i årene før den første mælkelov, at den fri konkurrence ikke var i stand til at tvinge priserne ned til et rimeligt leje, men vi så også, at den fri konkurrence ikke var i stand til at gennemføre en sådan kvalitet for mælken, at forbrugerne kunne være tjent med den. Jeg skal herom henvise til de i den første mælkekommissions betænkning nævnte undersøgelser, hvorved man omhyggeligt havde undersøgt mælkens kvalitet på forskellig vis, og jeg kan også henvise til de prisforhold, som herskede dengang.

Mælkeloven af 1940 nåede i stor udstrækning sit formål. Den nedbragte omkostningerne ved mælkens transport og distribution fra producent til forbruger til omkring 51 pct., altså omtrent til det halve. Man nåede en hygiejnisk standard, som var meget bedre end den, man havde i 1940. Det må erkendes, at den væsentlige del af denne hygiejniske standard er opnået gennem forbedrede forhold på produktionsstederne, men det er fra sagkyndig side i kommissionen af 1949 stærkt fremhævet, at